

LIFE16NAT/IT/000245

SAJTÓKÖZLEMÉNY

Így tűnnek el az iparszerű gazdálkodás nyomai a Balaton-felvidék tölgyeseiben

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság (BfNPI) munkatársai partnereikkel a WWF Magyarországgal és a HUN-REN Ökológiai Kutatóközponttal a [LIFE4OakForests projekt](#) keretében 4 mintaterületen, összesen mintegy 268 hektáron, köztük Pécsely határában újszerű természetvédelmi kezelési megoldásokkal segítik az erdők természetes állapotának javulását és az erdei élőhelyek gazdagodását. A munka során a természetes folyamatokat modellező erdőkezelési módszerek alkalmazása mellett igénybe veszik a szakjók segítségét is a tölgyfajok közötti arányok javításában. A 2018 óta zajló beavatkozásoknak köszönhetően már érzékelhető, tapasztalható, hogy a projekt során végzett munka hogyan gyorsította fel és erősítette az intenzív gazdálkodás felhagyása után megindult természetes folyamatokat.

A LIFE4OakForests projekt elsődleges célja a korábban gazdálkodásba bevont tölgyes élőhelyek természetességi állapotának javítása, az erdő szerkezetének gazdagítása és az idegenhonos fajok őshonos elegyfajokra cserélése. A beavatkozások egy részét már korábban is alkalmazták, és sok helyen alkalmazzák ma is. Újdonság azonban, hogy számos nemzetközi szinten is úttörőnek számító eljárást Európában elsőként a LIFE4OakForests projekt keretében próbált ki három hazai nemzetipark-igazgatóság és egy olasz regionális park az erre kijelölt területeiken. A tapasztalatokat a projekt végén gyakorlati kézikönyvben gyűjtik össze és adják közre. Ez hasznos útmutatót jelenthet az erdőgazdálkodók számára is, mert a beavatkozások között vannak olyanok, amelyek nem jelentenek többletköltséget vagy elmaradt hasznot, így gazdasági erdőkben is alkalmazhatók az erdő élővilágának gazdagítására.

„Amikor a projektet megterveztük, úgy számoltunk, hogy 20.000 hektárnyi, nemzeti parkok által kezelt területen lehet majd a gyakorlatban is alkalmazni a LIFE4OakForests projektben kipróbált beavatkozásokat. A kormányváltás eredményeként várható változások azt vetítik előre, hogy ennél akár tízszer nagyobb területen, mintegy 200.000 hektáron lehet majd segíteni az erdők természetes állapotának javulását és az erdei élőhelyek gazdagodását” - mondta Fidlóczky József, a LIFE4OakForests projekt koordinátora.

A 15 hektáron elterülő, jellegzetes Balaton-felvidéki erdőtömb a Pécselyi-medencében található. A 300 méteres tengerszint feletti magasság kedvez a terület mintegy 40%-át borító pannon gyertyános-tölgyesek számára. A terület többi részén pannon molyhos tölgyes erdőket és pannon cseres-tölgyeseket találunk. A dombtetőkön a molyhos tölgyesek egy részét körülbelül 70 évvel ezelőtt helyenként fekete fenyővel váltották fel. A pannon gyertyános-tölgyesekben pedig korábban gazdasági célú erdőgazdálkodás folyt, ezért 2–6 hektáros, a faállományok összetételében, szerkezetében és korban homogén erdőrészek alakultak ki. A korábbi erdőgazdálkodás következtében a területen a csertölgy az ökológiailag indokoltnál nagyobb arányban terjedt el. A termelőszövetkezeti hasznosítást mintegy 30 évvel ezelőtt felváltotta a természetvédelmi kezelés.

Az intenzív gazdálkodás felhagyása után megindultak a természetes folyamatok, amelyeket a projekt során végzett munka felerősített és felgyorsított. Ennek köszönhetően az iparszerű erdőgazdálkodás nyomai mára már alig láthatók. A projektben végzett beavatkozások eredményeként a természeteshez már közelítő állapotokat találunk: fajgazdag, térszerkezetében is változatosabb erdőket, valahol „félúton” a természeti szempontból optimálisnak nevezhető állapot felé. Így ezen a területen már azt is be tudjuk mutatni, hogy a hosszabb távú természetvédelmi kezelésekkal milyen állapotot szeretnénk elérni a projekt többi helyszínén

Készült a LIFE4OAK FORESTS projekt keretében az Európai Unió LIFE - Nature programjának támogatásával és az Agrárminisztérium támogatásával.

LIFE16NAT/IT/000245

„Ha egy olyan erdőt magára hagyunk most, amelyben az elmúlt évszázadokban gazdálkodtunk, évszázadokra lesz szükség, hogy spontán, természetes folyamatok által visszatérjen a természetes állapotba, ha ez egyáltalán lehetséges. A projektben alkalmazott kisléptékű beavatkozásokkal megindítjuk az erdő természetes megújulási folyamatait a gyorsabb eredmény reményében” – tette hozzá Vers József, a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság projektmenedzsere.

A pécselyi területen is megtalálhatók a korábbi erdőgazdálkodás nyomán egykorúvá, fafajkészletükben szegényebbé vált erdőfoltok. A faállományban ezért különböző méretű és alakú "lékeket" alakítottak ki különböző holtfatípusok létrehozásával. A lékek célja a szerkezeti változatosság elősegítése, illetve az ebbe az irányba ható természetes folyamatok megindítása, nem pedig az erdészeti gyakorlatból ismert cél: az erdő faanyagának kitermelése, és a kivágott fák helyén a makktermésből származó csemeték segítségével az erdő "felújítása". A lékek kialakítása két módon történt, egyrészt ténylegesen fák kidöntésével, másrészt a fák törzsének meggyűrűzésével, ami azok lassú, 2-4 év alatti kiszáradását eredményezi. Az élőhely megváltoztatása a lék méretéből és a beavatkozás jellegéből adódóan így kevésbé drasztikus, a "lék" valójában évek alatt alakul ki. A kidöntött, valamint a meggyűrűzött fák anyaga a helyszínen maradt: így jelentős mennyiségű álló és fekvő holtfa keletkezett. A fák döntése "magas tuskóval" történt, a nagyjából 1 m magas visszamaradó tuskók sajátos és fontos élő- és táplálkozóhelyek.

A pécselyi erdő fa- és cserjefajokban gazdag, közelít a természetes állapotokhoz, azonban vannak olyan fajok, amelyek hiányoztak, vagy nagyon kis számban fordultak elő. Egyik ilyen faj a – talán legkritikább őshonos vadgyümölcs – házi berkenye. Ezt a hiányt csemeteültetéssel pótolták. Többféle tölgyfaj is jelen van a területen, a csertölgynek azonban az elmúlt időszakok erdőgazdálkodása jobban kedvezett, ezért aránya magasabb, mint a természetes állapotban lenne. A holtfaképzés így leginkább ezt a fajt érintette. A tölgyfajok arányának javításában szajkók segítségét is igénybe vették. A térségben gyűjtött molyhostölgy-makk szajkótálcákba került, ahonnan aztán a madarak néhány héten belül széthordták és "elrejtették" a területen.

Fontos megemlíteni, hogy a pécselyi erdőkben (is) nagyon magas nagyvad létszám egyértelműen akadályozza az erdő természetes folyamatainak – differenciálódásának, megújulásának – működését. A nagyvad ugyanakkor az erdő fésze, tehát teljes kizárása sem lehet indokolt. A szarvas és a vaddisznó jelenlétének, erős károsításának csökkentése érdekében 25 méter oldalhosszúságú, négyzet alakú területfoltokat kerítettek be 1 méter magas fémpanel kerítésekkel. A kerítések tetején széles, fehér szalagot húztak ki, így azok messziről jól láthatóvá váltak. A nagyvad, még a gímszarvas is inkább megkerüli ezeket a jól látható és felmérhető nagyságú akadályokat, mintsem hogy energiát pazaroljon a beugrásra. Vadkamera felvételek bizonyítják a kerítések hatékonyságát.

A természetvédelmi erdőkezelésről készült animációs kisfilmünk megtekinthető a [WWF Magyarország YouTube csatornáján](#).

A LIFE4OakForests projektről:

Bár tölgyerdeink közül kerülnek ki legnagyobb biológiai sokféleségű szárazföldi élőhelyeink Európában, természetességi állapotuk drasztikusan leromlott, szerkezeti változatosságukat elvesztették, fajkészletük elszegényedett. A 2017-től 2026 végéig tartó 9,5 éves LIFE4OakForests elnevezésű projekt célja természetvédelmi erdőkezelési beavatkozásokkal a változatos erdőszerkezet, az őshonos fafajösszetétel és a mikroélőhelyek helyreállítása, valamint az erdő természetes regenerációjának elősegítése, a Natura 2000 tölgyesek elszegényedett biológiai sokféleségének a növelése érdekében.

Készült a LIFE4OAK FORESTS projekt keretében az Európai Unió LIFE - Nature programjának támogatásával és az Agrárműhelyek Hálózatának támogatásával.

Life4Oak
Forests

LIFE16NAT/IT/000245

A projekt során olyan természetvédelmi erdőkezelési tevékenységeket hajtanak végre – az erdőszerkezet gazdagítását eredményező beavatkozásokkal, mint a lékek kialakítása, a nagyméretű fák, famatuzsálemek fejlődésének és hosszabb távú megmaradásának elősegítése, a ritkább elegyfajok növekedésének, terjedésének segítése, a cserjeszint és a gyepszint természetes regenerációjának a biztosítása, az inváziós fajok visszaszorítása, a természetben lassan kialakuló mikroélethelyek, facsonk, álló és fekvő holtfa mesterséges létrehozásával –, melyek hozzájárulnak tölgyeseink természetesebbé, és ezáltal egészségesebbé válásához. A beavatkozások hatására bekövetkező erdőszerkezeti és összetételbeli változásokat, illetve néhány erdőlakó élőlénycsoport reagálását az élőhely helyreállítására tudományos módszerekkel nyomon követik és kiértékelik. A megvalósítás során szerzett tapasztalatokat összegezve olyan kezelési javaslatokat dolgoznak ki, melyek szélesebb körben is alkalmazhatók a tölgyerdőkben végzett természetvédelmi erdőkezelés, vagy akár erdőgazdálkodás folyamán.

A LIFE4OakForests projekt a LIFE Nature program keretében az Európai Unió támogatásával és az Agrárminisztérium társfinanszírozásával valósul meg. A partnerségben részt vesznek a Bükk, a Duna-Ipoly és a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóságok, a HUN-REN Ökológiai Kutatóközpont, a WWF Magyarország, az Érmelléki Természetvédelmi és Turisztikai Egyesület, valamint az olasz Ente di gestione per i Parchi e la Biodiversità-Romagna természetvédelmi igazgatóság.

További információ a projektről: <https://hu.life4oakforests.eu/>

Készült a LIFE4OAK FORESTS projekt keretében az Európai Unió LIFE - Nature programjának támogatásával és az Agrárminisztérium társfinanszírozásával.